

پژوهش عملیاتی در مسائل قانونی و تنظیمی

سید کامران یگانگی^۱، رحیم خدایی^۲

چکیده:

حکمرانی قانونی و تنظیمی بعنوان رویکردی نوین در مدیریت و ریل گذاری عمومی، بر همیاری حکومت، جامعه ی مدنی و بازار کسب و کار تاکید می کند. این مفهوم بر این اصل بنیادی که حکومت ها بجای اداره ی جامعه به تنهایی بهتر است در کنار مردم، بخش خصوصی و جنبش های مدنی، تنها بعنوان یکی از نهاد ها با مجموعه مسئولین در اداره جامعه بصورت نظارتی و قانون گذاری بنا شوند. با این رویکرد، حکومت نقش تنظیم کننده و زمینه ساز بسط و توسعه جامعه در سطح کلی و جزئی میکند. حکمرانی نوین در قالب حکمرانی تنظیمی و قانونی بر روش هایی متمرکز است که بخش خصوصی و دولتی میتوانند بواسطه آن با موفقیت در کنار هم همکاری کنند و بر اهمیت حاکمیت مشارکتی و خود تنظیمی از طریق تبیین نهاد ها و نیز نهادینه کردن فرهنگ نظارت و خود سازمانی تاکید دارد. کاربرد پژوهش عملیاتی به عنوان ابزاری برای تصمیم سازی و تصمیم گیری یکی از شاخصه های حکمرانی مدرن و امروزی است. در این مقاله به کاربرد های پژوهش عملیاتی در مسایل قانونی و تنظیمی پرداخته می شود.

واژگان کلیدی: پژوهش عملیاتی، مسائل قانونی و تنظیمی، جامعه

^۱ عضو هیات علمی، گروه مهندسی صنایع، واحد زنجان؛ دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران email: yeganegi@iauz.ac.ir
^۲ دانشجو کارشناسی ارشد، گروه مدیریت مالی، واحد زنجان؛ دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران

بزرگ شامل انسان، ماشین، مواد و پول در صنعت، تجارت، دولت و دفاع. رویکرد متمایز پژوهش در عملیات، توسعه مدلی علمی از سیستم به همراه اندازه‌گیری عواملی مانند شانس و خطر برای پیشگویی و مقایسه پیامدهای تصمیمات، استراتژیها یا کنترلهای جانشین می‌باشد. هدف، کمک به مدیریت در تعیین سیاست‌ها و اقدامات به صورت علمی است. این مقاله در ابتدا به معرفی اجمالی هریک از مباحث پژوهش عملیاتی و مسایل قانونی و تنظیمی می‌پردازد و سپس سعی در این دارد تا با تکیه بر دانش روز دنیا، آخرین نظریات کاربرد تحقیق در عملیات در این مبحث را ارائه داده و نتیجه‌گیری نماید.

مطالعه ادبیات

پژوهش عملیاتی

اولین استفاده سازمان یافته از پژوهش عملیاتی^۳ در جنگ جهانی دوم به سال ۱۹۴۱ در انگلستان بود. مدیریت نظامی انگلیس در آن برهه، گروهی از دانشمندان را که با مسائل تاکتیکی و استراتژیک در رابطه با دفاع هوایی و زمینی تخصص داشتند، مأمور تحقیقاتی در این زمینه نمود. دلیل اصلی انجام چنین مطالعاتی محدودیت بودجه نظامی بود. بدین سبب لازم بود که چگونگی استفاده مناسب و حداکثر از منابع نظامی مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد. چنانچه از نام تحقیق در عملیات مستفاد می‌گردد علت به کارگیری آن ماهیت مطالعات تیمی بود که بر روی عملیات (نظامی) تحقیق می‌نمودند. دانشمندان انگلیسی رادار را اختراع کردند، اما ارتش با استفاده بهینه از این وسیله آشنا نبود. بدین منظور با گرد همایی جمعی از دانشمندان و با به کارگیری تکنیک‌های مؤثر ریاضی و داده‌های اطلاعاتی، توان دفاعی انگلستان تا حدود ۱۰ برابر افزایش یافت. موفقیت این گروه انگیزه استفاده از گروه‌های مشابه را در بررسی مسائل مختلف نظامی بیشتر کرد. نتایج ارزشمند حاصله از تحقیق در عملیات توسط تیم انگلیسی به سرعت

مقدمه:

وقوع بحران‌های اجتماعی و پولی و بانکی و هزینه‌های سنگین ناشی از این بحران‌ها در سه دهه اخیر، موجب شده که به نقش نهادها و محیط نهادی در جوامع اجتماعی و بازارهای مالی توجه ویژه شود و مبحث حکمرانی تنظیمی و کنترلی در بازارهای مالی، در کنار حکمرانی عمومی مورد توجه قرار گیرد. تبیین شاخص‌هایی برای اندازه‌گیری وضعیت مقررات نظارتی در جوامع بشری و بازارهای مالی از جمله مباحث جدیدی است که در قالب حکمرانی تنظیمی و کنترلی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در این راستا اصول محوری مباحث جامعه‌شناسی و کمیته‌های کارشناسی مالی و قوانین بازار با هدف استانداردسازی جوامع انسانی و بازارهای مالی در سال ۱۹۹۷ توسط کمیته نظارت بانکی، متشکل از نمایندگان آژانس‌های نظارتی بانک‌ها و جامعه‌شناسان مطرح دنیا در کشورهای پیشرفته تعریف و منتشر شده و هم‌اکنون این اصول از سوی بسیاری از کشورها پذیرفته شده است. نتیجه بیانگر تأثیر مثبت و معنادار وضعیت حاکمیت قانون و نظم عمومی به عنوان شاخص وضعیت حکمرانی عمومی، در توسعه بخش انسانی و بازار و بویژه بانکی است. و نیز رابطه وضعیت نحوه پاسخگویی و استقلال نهادهای تنظیمی و کنترلی با شاخص‌های توسعه بخش بانکی در اکثر کشورها بررسی شده است، نتیجه برآوردها، معناداری رابطه میان وضعیت شاخص‌های تنظیمی و کنترلی با شاخص‌های توسعه را تأیید می‌کند.

در ادامه لازم به توضیح است از جمله علوم و فنونی که انسان از چند دهه گذشته قادر به کشف آن و نیز بسط و گسترش آن نموده است، مبحث پژوهش عملیاتی است که به معنای مدل‌سازی ریاضی مسایل به جهت افزایش کارایی و کاهش هزینه‌ها و خطرات آن می‌باشد. پژوهش در عملیات عبارتست از کاربرد روشهای علمی در مسائل پیچیده پدید آمده برای هدایت و مدیریت سیستم‌های

^۳ Operations research

۴. تعلق به گستره خاص: (پژوهش به یک گسترده معین از علوم تعلق دارد).

۵. هویت جمعی: (هر برنامه پژوهشی، به دلیل تعلق به گستره‌ای خاص، عضوی از هویت جمعی علم است و در خانواده علم، جایگاه خاصی پیدا می‌کند).

۶. نوآوری: (در برنامه پژوهشی هدف، تولید یافته‌های «جدید» علمی است. پژوهشگر در مقام دست‌یابی به امری است که تا کنون به دست نیامده است. نوآوری ابعاد مختلفی دارد).

برخی از نمونه‌های کاربرد پژوهش عملیاتی بشرح زیر است:

- ❖ مدیریت بهینه حمل و نقل کالا و مواد در شبکه‌های ارتباطی جاده‌ای، دریایی، هوایی و لوله‌های انتقال
- ❖ ارزیابی و بهره‌وری و کارایی و اثربخشی پروژه‌ها
- ❖ برنامه‌ریزی جلسات مختلف در مدارس، ادارات، دانشگاهها و کنفرانس‌ها با هدف استفاده بهینه از زمان و افزایش بهره‌وری و اثربخشی آموزش
- ❖ تخصیص بهینه نیروی کار به مشاغل
- ❖ بودجه‌ریزی و بودجه‌بندی بهینه با هدف استفاده موثر از سرمایه و هزینه
- ❖ طراحی ساختار کارخانه‌ها و موسسات با هدف جریان بهینه مواد، کالا و سربار
- ❖ ایجاد شبکه‌های ارتباطی با حداقل هزینه‌ها و اطمینان از کیفیت خدمات
- ❖ مدیریت ترافیک خیابانی و جاده‌ای
- ❖ طراحی ساختار چیب‌های کامپیوتری با هدف کاهش زمان تولید
- ❖ مدیریت جریان مواد و کالا در زنجیره تامین
- ❖ زمان‌بندی:
  - کارکنان
  - مراحل تولید

مدیریت نظامی ایالات متحده را به فعالیت‌هایی در این زمینه ترغیب نمود. نوآوری‌های موفقیت‌آمیز توسط تیم‌های آمریکایی شامل توسعه الگوهای جدید پرواز، برنامه‌ریزی در مین‌گذاری دریا، بهره‌برداری مؤثر از تجهیزات الکترونیکی می‌شد. در این رابطه گروه‌های تحقیق در عملیات مشابهی در دیگر کشورها از جمله کانادا و فرانسه مشغول به فعالیت شدند. این گروه‌ها که معمولاً اجرای عملیات تعیین می‌شدند در انگلستان به نام تحقیق در عملیات شناخته شدند و نیز گاهی در آمریکا با نام‌های دیگر نظیر تحلیل عملیات، ارزیابی عملیات، تحقیق در عملیات، تحلیل سیستم‌ها، ارزیابی سیستم‌ها و تحقیق در سیستم‌ها به کار برده می‌شدند.

پژوهش عملیاتی، یکی از زیرشاخه‌های ریاضیات کاربردی است، که جنبه‌های کاربردی آن در مهندسی صنایع مورد توجه قرار می‌گیرد. پژوهش عملیاتی تکنیکی است به منظور بکار بستن روش‌های تحلیلی توسعه یافته، برای کمک به تصمیم‌گیری بهتر. پژوهش عملیاتی با استفاده از روش‌هایی نظیر، مدل‌سازی ریاضی، برای تحلیل شرایط پیچیده، همواره به مدیران اجرایی توانایی اتخاذ تصمیم‌های مناسب تر و ایجاد سیستم کارا، بهینه و ثمر بخش را خواهد داد. به‌طور خلاصه می‌توان تحقیق در عملیات را استفاده از مدل‌سازی ریاضی در حل مسائل واقعی به منظور تعیین مناسب‌ترین تصمیم ممکن دانست. ارکان پژوهش عملیاتی به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- ویژگی‌های اطلاعات شایسته برای پژوهش
- الف: برخورداری از اطلاعات تحلیل شده مرتبط و کامل و کافی
- ب: برخورداری از اطلاعات مرتبط و صادق
- ج: برخورداری از اطلاعات نو و مستند و دقیق و واضح
۲. پردازش: (مسیر عبور از اطلاعات به یافته‌های جدید، پردازش و تحلیل روشمند است)
۳. دارای انتظام: (پژوهش باید دارای انضباط، چارچوب، ضابطه و قواعد معین باشد)

الف. فرایندی که طی آن دولت انتخاب می شود، پاسخگو می ماند، نظارت و جایگزین می شود.

ب. ظرفیت دولت ها در مدیریت کارآمد منابع، تدوین، طراحی و اجرای سیاست ها و مقررات نظارتی و تنظیمی سالم و درست است.

ج. میزان اهمیت و احترام شهروندان و کشور، برای نهاد هایی است که داد و ستد های اقتصادی و اجتماعی بین آنها را اداره می کند.

بطور خلاصه حق اظهار نظر، ثبات سیاسی، نبود خشونت، عدم بار مقرراتی، حاکمیت قانون و نظم عمومی، کنترل فساد از اجزا و عناصر حکمرانی قانونی و تنظیمی عمومی می باشد. (پوررستمی، ناهید، ۱۳۹۰)

مسئولیت های نظام حکمرانی:

از آنجایی که تنظیم گری جزئی از نظام حکمرانی است پس دولت ها به دنبال این حکمرانی قانونی و تنظیمی خود مسئولیت هایی به شرح ذیل در چهار سرفصل مهم بر عهده دارند که عبارتند از:

الف_ سیاست گذاری ب_ تنظیم گری

ج_ تسهیل گری د_ارایه خدمات

و اینکه تنظیم گری دارای چه سیر تحولی در ایران بوده و الزامات تنظیم گری و قانون گذاری برای نهاد تنظیم گر چگونه است. (مخلص النمه، فرزاد، اسفند ۱۳۹۶)

دستگاه قضایی در کشورهای توسعه یافته ای مثل امریکا از میزان و اهمیت و پیچیدگی جرایم مالی آگاه است چرا که امروزه بازارهای مالی بخش بزرگی از بازار سرمایه بعنوان پشتوانه اقتصاد بحساب می آیند. بر همین اساس نهاد های ناظر و قانون گذار و تنظیمی تلاش خود را بر حفظ سلامت این بازار با استفاده از اهرم های قانونی و پلیس نظارتی به کار می بندند. (بناکار، مهسا، مهر ۱۴۰۰)

استقلال نهاد های تنظیم گر:

استقلال نهاد های تنظیم گر و یا به عبارت دیگر رگولاتور و چالش تفکیک قوا به عنوان راه حلی برای گریز از چالش های تداخل و برهم نهشت کارکردهای نهاد تنظیم گر

▪ مدیریت پروژه

▪ انتقال داده ها در شبکه

▪ رویداد های ورزشی و پوشش رسانه ای

مسائل قانونی و تنظیمی:

تعاریف مختلفی از نهاد قانونی و تنظیمی ارائه شده لیکن مجموعه قواعدی هستند که حول یک هسته اصلی، مجموعه هماهنگی را شکل می دهند. ترتیبات نهادی، قواعدی رفتاری هستند که در حوزه معینی بر رفتار افراد حاکم هستند.

ساختار نهادی قوانین، کلیات ترتیبات نهادی در یک نظام یعنی سازمان ها، قوانین و ایدئولوژی را شامل می شوند.

برای مثال در مورد سیستم های مالی به این معنی است که در این بخش، ثبات مالی سیستم، یعنی اینکه سیستم مالی به اندازه ای قدرتمند است که در شرایط شوک اقتصادی، توانایی واسطه گری مالی و توزیع مجدد ریسک را داشته باشد. تجربه ی کشور ها حاکی از آن است که ریشه بی ثباتی مالی در نبود نهاد های قانونی و حکمرانی تنظیمی می باشد.^۱

اجزاء مسائل قانونی و تنظیمی:

نهاد های قانونی و حکمرانی عمومی و حکمرانی تنظیمی و کنترلی و نظارتی و مجالس و کمیته های قانون گذاری و در سطوحی دیگر کارشناسان و حقوق دانان و اساتید دانشگاه و اهل فن و نمایندگان صنوف و انجمن ها. در مطالعه نهاد های قانونی و حکمرانی عمومی و حکمرانی تنظیمی به مقالات و پژوهش ها متعددی می رسیم که توسط اساتید و دانشجویان و پژوهشگران ارجمند در این رابطه بررسی، جمع اوری، مطالعه و تحقیق و تهیه و تنظیم گردیده اند که از آن جمله تحقیق آقای احمد مبین در سال ۲۰۱۷ می باشد. (Mobin Ahmad, ۲۰۱۷)

در حکمرانی عمومی: فعالیت حکومت ها در سنت ها و نهاد ها تعیین می شود. بصورتی که میتوان در سه عنوان خلاصه کرد:

تنظیمی بانکی کار آمد است، برخی از الزامات نهادی و ساختاری آن نیز مورد بررسی قرار می گیرد.

مسائل قانونی در بررسی امور نظامی و سیاسی: دفاعی:

تحقیق در عملیات از بعد مسائل قانونی و تنظیمی در امور نظامی از دیرباز مورد توجه بوده و شروع و رشد و توسعه این نوع قوانین بر اساس رویکرد و تقابل دولت ها با هم در نظام بین الملل، در استفاده و بکارگیری از انواع متناهی از جنگ افزار های متعارف و نامتعارف (کشتر جمعی) در میدان جنگ و مدیریت سیاست در جنگ ورزی مورد بحث و تبادل اندیشه بوده است. (فتیحی و ملکی و آقائی: محمدرضا و محمدحسن و میلاد، ۱۳۹۷)

اگرچه برخی از اصول و قواعد مربوط به جنگ و حقوق جنگ بر اساس رفتار و نیرو های رزمنده و در جریان نبرد شکل می گیرد و در اثر تکرار آن تدریجا بصورت عرف لازم الاجرا در می آید. لیکن قسمت دیگری از حقوق جنگ بطور عمده حقوق قراردادی جنگ است که پس از وقوع جنگ ها و کسب تجارب حاصل از جنگ ها تدوین می گردد. سازمان صلیب سرخ جهانی نقش عمده ای در تصویب کنوانسیون های مرتبط با بهبود وضع نظامیان ایفا می نماید. (ترجمه، ارتحائی، عبدالرضا: قوانین جنگی کنواسیون ژنو: ویکی پدیا)

تعامل دولت و بازار و رویکرد قوانین تنظیمی در اقتصاد:

با شناخت نسبت به سیاست های کلی قانونی هر کشور و با بررسی تعامل دولت و بازار، و نقش دولت در تنظیم اقتصادی، بعنوان یکی از جهت گیری های سیاست اقتصادی هر کشور بررسی می شود و از دیدگاه مکاتب اصلی اقتصاد در خصوص نقش و حوزه مداخلات دولت با تاکید بر نقش تنظیمی آن و نتیجه حاصله آنکه اکثریت قالب مکاتب به نقش تنظیمی دولت در اقتصاد واقف اند و مجادله بین آنها بر سر حوزه مداخله و چگونگی اعمال تنظیم های قانونی است. و از نگاهی دیگر بستر تاریخی

مورد پذیرش اغلب کشورها قرار گرفته است. (امامیان، سید صادق، دی ۱۳۹۹)

تفکیک و استقلال قوا در اکثر نظام حاکمیتی جهان، اغلب نشانه خوبی از ثبات و توسعه و امنیت و عدالت می باشد.

ابعاد متنوعی از مسائل قانونی و تنظیمی آب و هوا و محیط زیست:

حفاظت محیط زیست و آب و هوا که نسل امروز و نسل های بعدی باید در آن حیات رو به رشدی داشته باشند مستلزم تدوین و تنظیم قوانین و نظارت و اجرای آن در داخل کشور توسط دستگاه حکمرانی دولتی (قانون سازمان محیط زیست و بهسازی محیط زیست، تیر ۱۳۵۳ و آبان ۱۳۷۱) و بخش خصوصی و مشارکت جدی مردم می باشد. در بخش قوانین تنظیمی بین المللی ضمن حضور و مشارکت فعالانه در این گونه جوامع با بررسی و تطبیق این گونه قوانین و مقررات با مصالح و حاکمیت ملی با جامعه جهانی همراهی نماییم.

حقوق تنظیمی بانکی و آسیب های آن:

در تبیین موجبات مداخله دولت در نظام بانکی با هدف تنظیم این بازار می توانیم به مواردی چون مشکلات وجود عدم تقارن و شفافیت اطلاعات و نیز رقابت های مخرب و مخاطرات رفتاری، در معرض شکست بازار اشاره نماییم، (زارعی و متائی، محمدحسین و محمدعلی، ۱۳۹۲) و از این رو مداخله دولت جهت تنظیم بازار روابط بانکی ضروری بنظر می رسد.

در پرتو نظریه های منفعت عمومی و خصوصی، مداخله تنظیمی دولت و چالش های این مداخله در نظام حقوقی ایران از منظر بررسی مبانی نظری حاکم بر حقوق تنظیمی و انواع ابزار های دولت در تنظیم ساختار بازار و رفتار بازیگران در حوزه بانکی مورد بررسی قرار می گیرد و ذیل هر یک از مواضع نیز نظر حقوقدانان به بحث گذاشته می شود. با نظر به این که وجود نهاد های تنظیم گر مستقل و متخصص در حوزه بانکی یکی از مهم ترین ارکان نظام

در این زمینه ها وجود دارد، به عنوان مثال، چگونگی و نحوه محاسبه میزان تاثیر محصول برداشت شده و یا منابع استخراج شده و تفاوت آنها، در اثر عواملی چون طول دوره رویش، زمان برداشت محصول، استخراج منابع و یا اینکه آیا این منابع تجدیدپذیر هستند و یا خیر، بر محیط زیست به کمک تحقیق در عملیات امکان پذیر است. در حال حاضر تحقیق در عملیات در کشاورزی در سطح های مختلفی از پیشرفت به لحاظ روششناسی و پذیرش برنامه ها و سیاست های قابل اجرا، در حال توسعه می باشد.

پژوهش عملیاتی در بخش حقوق تنظیمی بانکی

یکی از مهم ترین مسائلی که مدیران مالی باید برای حداکثر کردن ثروت سهامداران در نظر بگیرند، تعیین بهترین ترکیب منابع شرکت یا همان ساختار سرمایه است؛ به گونه ای که در آن ترکیب، منابع مالی با خصوصیات هم چون هزینه سرمایه اندک، نرخ بازده بیشتری را تحصیل نماید و ادعا می شود ساختار سرمایه ای که ارزش شرکت را افزایش می دهد و یا هزینه سرمایه کل را به حداقل می رساند، ساختار سرمایه بهینه می باشد. امروزه توجه به تصمیمات مربوط به ساختار سرمایه به قدری است که پژوهشگران با استفاده از مدل ها و بکارگیری تکنیکهای کمی سعی در ایجاد ترکیب بهینه دارند. از اینرو یکی از علومی که تاکنون در علم مالی بسیار مورد استفاده قرار گرفته و منشأ توسعه پژوهش های مالی شده، استفاده از مدل های پژوهش عملیاتی بوده است، به طوریکه نقش تعیین کننده در توسعه تئوری های مالی و سرمایه گذاری نیز داشته است و منجر به رابطه دوسویه بین امور مالی و تکنیک های پژوهش عملیاتی گردیده است. لازم به ذکر است که همان طور که تکنیک های مختلف پژوهش عملیاتی برای مسائل مالی بکار گرفته شده، نظریه های مالی نیز نیازمند توسعه و بهبود تکنیک های راه حل پژوهش عملیاتی بوده است.

پژوهش عملیاتی در بخش مسائل قانونی و بررسی

امور نظامی و سیاست دفاعی

مداخلات دولت در اقتصاد جهان و بررسی و مقایسه انجام شده به دیدگاه های جدی پیرامون دولت و بازار در تامین کارایی اداره امور اقتصادی با شکست مواجه بوده و گرایش عمومی در سالهای اخیر بر رویکرد همکاری دولت و بازار است که در آن دولت نقش هدایتی، نظارتی و تنظیمی را بعنوان مکمل سازوکار بازار ایفا می کند. در بخشی دیگر به مطالعه ابزار های تنظیمی (همچون قانون رقابت، مقررات تنظیمی و مالکیت عمومی و انحصارات) می پردازد. (حسینی شفیعی، سید شمس الدین و افسانه، ۱۳۸۶)

مسائل قانونی در صنعت بیمه:

انواع بیمه نامه ها، یکی از نهاد های مالی مهم و تاثیر گذار در منابع اقتصادی است، که در کنار دیگر نهادها بعنوان کانال هدایت سپرده های خانوارها در تامین و تجهیز منابع مالی در بازار پول و سرمایه نقش آفرینی می کنند. (سپهر دوست، حمید، ۱۳۹۳) این بخش مالی بعنوان بازار بزرگی در بحث پشتوانه اقتصاد قلمداد می گردد. بر همین اساس نهادهای تنظیمی و ناظر و قانون گذار، تلاش خود را بر حفظ سلامت این بازار و جذب حداکثری منابع این بخش، با استفاده از اهرم های قانونی و نظارتی به کار می بندند.

کاربرد پژوهش عملیاتی در مسائل تنظیمی

وقانونی

کاربرد پژوهش عملیاتی در مسائل قانونی و تنظیمی همواره در صدد ارائه ی پیشنهادات لازم، ضروری و مفید در جهت رفع نواقص قوانین موجود و نیز اصلاح امور مشکل زا در بستر فعالیت های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سایر شئون زندگی بشر می باشد. با پژوهش و جستجو در زوایای نظریات صاحبان اهل فن در امور قانون گذاری و تنظیمی به دستاورد های مطلوبی خواهیم رسید.

پژوهش عملیاتی در بخش منابع طبیعی

پژوهش عملیاتی در بخش منابع طبیعی به ویژه در بخش های کشاورزی، جنگلداری، شیلات و معادن رو به گسترش می باشد. این در حالی است که سوالات تحقیقاتی مشابهی

دهند. اما یافتن ادبیات به روز که به طور خاص برای اندازه گیری ریسک عملیاتی بیمه گران قابل استفاده باشد، یک چالش است. در صنعت بیمه ایران نیز نه تنها موسسات بیمه ای توجه ویژه ای به مدیریت و اندازه گیری این ریسک ندارند، بلکه در بخش پژوهشی نیز مقالات بسیار کمی به مطالعه این موضوع به صورت خاص در صنعت بیمه پرداخته اند.

خلاصه و نتیجه گیری:

حال می توان گفت مسایل حکمرانی تنظیمی و عمومی و قانونی، در بسترهای سالم مالی و اقتصادی و سیاسی و اجتماعی و نیز نظامی در صورت تنظیم و اجرای صحیح و شفاف سازی و جلب اعتماد ذی نفعان و همچنین رقیبان می تواند منتج به رشد و دستیابی به عدالت و اعتدال و توسعه باشد. نهاد های موازی باید ضمن هماهنگی در جهت تقویت نقاط قوت هم و حذف تعارضات در جهت هم افزایی و هم پوشانی گام بردارند. حکمرانی مدرن امروزی تصمیم سازی و تصمیم گیری با تکنیک های مدرن و امروزی است و پژوهش عملیاتی به عنوان ابزاری کارآمد باید به دولتمردان و حکمرانان معرفی گردد. به طور قطع تصمیم گیری با استفاده از ابزارهای کارآمد پژوهش عملیاتی هزینه و زمان را کاهش داده و چابکی سیستمی را به ارمغان خواهد آورد.

پژوهش عملیاتی از دیرباز به مسائل نظامی توجه داشته و شروع و رشد آن با این گونه مسائل پیوند خورده است. روش ها و فنون تحقیق در عملیات قابلیت های فراوانی برای بررسی و حل مسائل نظامی دارند. تحقیق حاضر از منظر جهت گیری، بنیادی، از منظر فلسفی، تفسیری و از بعد هدف توصیفی است. هدف تحقیق حاضر ارزیابی استدلالی و توصیفی توانمندی ها و قابلیت های روشی تحقیق در عملیات برای بررسی مسائل نظامی است؛ بدین منظور در ابتدا با استفاده از گونه شناسی جامع و متداول جکسون، با استفاده از برخی ابعاد اساسی، مسائل نظامی طبقه بندی گردید؛ در ادبیات گونه شناسی های دیگری مانند مینگرز و کاسیرس هم وجود دارند که بیشتر روشی هستند؛ در هر سنخ نمونه ای از مسائل نظامی برای شفافیت بیشتر توضیح داده شده است؛ سپس با استفاده از طبقه بندی های روشی محققین مقاله، مصاحبه با خبرگان داخلی و خارجی، مرور ادبیات و نمونه های موردی، روش های مناسب برای هر یک از مسائل مشخص شد. مسائل با کاربست گونه شناسی جکسون، به شش دسته هنجاری - عملیاتی، متکثر - عملیاتی، عمل گرایانه - عملیاتی، هنجاری - اجتماعی، متکثر - اجتماعی و عمل گرایانه - اجتماعی تقسیم می شوند.

پژوهش عملیاتی در صنعت بیمه

ریسک عملیاتی یکی از مهمترین ریسک هایی است که هر سازمانی با آن مواجه است. نیاز روبه رشدی برای روش های عملی و موثر تحلیل ریسک عملیاتی در تمامی صنایع وجود دارد. از مدل ها و روش های اکچویری می توان در توسعه ی توزیع ریسک در سطح واحدهای کسب و کار، ترکیب این توزیع ها در مدل های ریسک جمعی، استفاده از آن مدل ریسک جمعی در تخصیص هزینه های ریسک به واحدهای کسب و کار یا ارزیابی هزینه فایده ی استراتژی های کاهش ریسک استفاده نمود. مقالات بی شماری در مورد مدیریت و اندازه گیری ریسک عملیاتی در بانک ها وجود دارد که نظریه های مفصلی از روش های مختلف مورد استفاده برای اندازه گیری ریسک عملیاتی را ارائه می

۱۲. سپهر دوست، حمید (بهار ۱۳۹۳) نقش نهادهای

قانونی در توسعه بیمه: فصل نامه اقتصاد اسلامی

منابع و ماخذ

۱. پوررستمی، ناهید (۱۳۹۰)، نقش نهادهای قانونی و تنظیمی در توسعه مالی: فصل نامه پژوهش های اقتصادی ایران
۲. Mobin Ahmad , ۲۰۱۷ Role of operation research in judiciary system, IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)
۳. پوررستمی، ناهید (۱۳۹۰)، نقش نهادهای قانونی و تنظیمی در توسعه مالی: فصل نامه پژوهش های اقتصادی ایران
۴. مخلص النمه، فرزاد (اسفند ۱۳۹۶) ، آشنائی با نهادهای نظارتی در جمهوری اسلامی: مجله شفافیت
۵. بناکار، مهسا (مهر ۱۴۰۰) ، مروری بر نقش نهادهای نظارتی ورژیم حقوقی در بازار سرمایه امریکا: ماهنامه بورس
۶. امامیان، سید صادق (دی ۹۹) ، نهاد رگولاتورو چالش تفکیک قوا: ماهنامه پیوست
۷. قانون سازمان محیط زیست و بهسازی محیط زیست (تیر ۵۳ و آبان ۷۱) از اصل پنجاهم قانون اساسی
۸. زارعی و متائی، محمدحسین و محمدعلی (۱۳۹۲) ، حقوق تنظیمی بانکی و آسیب های آن در نظام بانکی: فصل نامه تحقیقات حقوقی
۹. فتحی و ملکی و آقائی: محمدرضا و محمدحسن و میلاد (پاییز ۱۳۹۷) مسائل قانونی در بررسی موارد نظامی و دفاعی: اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی
۱۰. ترجمه، ارتحائی، عبدالرضا: قوانین جنگی کنواسیون ژنو: ویکی پدیا
۱۱. حسینی شفیعی، سید شمس الدین و افسانه (پاییز ۱۳۸۶) تعامل دولت و بازار: فصل نامه پژوهش های اقتصادی